

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kansallisen korkeakoululainsäädännön muutoksista Tampere3-korkeakouluhankkeen nimissä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Emma Karin /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 203/2017 vp:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä korkeakoululainsäädännön muutoksista seuraavien kansallisten vaikutusten arvioimiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Opetusyhteistyön mahdollisuuksia laajentavassa ehdotuksessa on kyse siitä, että korkeakoulujen ei tarvitsisi antaa omaa opetustaan siltä osin, kun ne järjestävät opiskelijoilleen tarvittavan opetuksen toisen kotimaisen korkeakoulun opetuksena. Korkeakoulun tulisi kuitenkin aina itse antaa pääosa tutkintojensa opetuksesta itse. Uudistus mahdollistaa opetuksen järjestämisen nykyistä laadukkaammalla ja myös taloudellisemmalla tavalla. Järjestelyistä saatavat taloudelliset hyödyt jäävät täysimääräisesti korkeakoulujen käyttöön opetuksen ja tutkimuksen sekä niitä tukevien palveluiden laadun ja määrän kehittämiseen. Kukin korkeakoulu päättää itsenäisesti opetuksen järjestämisestä yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa. Korkeakoulujen päätöksenteko on järjestetty siten, että professorikunnalla ja muulla opetushenkilöstöllä on mahdollisuus vaikuttaa näihin päätöksiin.

Hallituksen näkemyksen mukaan tällainen korkeakoulujen itsemääräämisoikeuden tukeminen mahdollistaa järkevät, toiminnan laatua parantavat ratkaisut korkeakoulutasolla. Jo nykyisellään korkeakoulut hyväksilukevat toisessa korkeakoulussa vapaaehtoisuuteen perustuen suoritettuja opintoja erittäin laajasti osaksi tutkintojaan. Erona entiseen olisi, että korkeakouluilla ei olisi enää velvoitetta antaa itse päällekkäistä opetusta koulutusvastuustaan johtuen. Opetus voitaisiin siis hankkia ennen kaikkea sieltä, missä kyseinen asia ja opetus osataan parhaiten. Ehdotus mahdollistaisi korkeakoulujen keskittymisen osaamisaluilleen ja tämän osaamisen hyödyntämisen muiden korkeakoulujen tarjoamissa tutkinnoissa. Ennen kaikkea ehdotus tukisi yleisen yhteistyökulttuurin syntymistä Suomen korkeakoulujen välille. Nykyistä vahvempi työnjako sekä laaja ja syvä yhteistyö ovat yleisesti tunnustettuja avaimia suomalaisen korkeakoulujärjestelmän menestykseen.

Kysyjä on huolissaan tutkintojen osaamistavoitteiden yhdenmukaistumisesta sekä siitä, että tutkimus ja opetus voidaan erottaa toisistaan. Ehdotuksella ei kuitenkaan muuteta korkeakoulusektoreiden lakisääteisiä tehtäviä tai asetustasolla säädettyjä osaamistavoitteita. Käytännössä uudistus tarkoittaisi opetussuunnittelun tason kohoamista. Korkeakouluille syntyisi insentiivi tunnistaa olemassa olevat yhtäläisyydet opetuksessa sekä omat vahvuutensa ja heikkoutensa. Ehdotus

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 203/2017 vp

tuksesta ei kuitenkaan seuraisi oikeutta tai edes käytännön mahdollisuutta yhdenmukaistaa opetusta tavalla, joka vaarantaisi ammatillisen osaamisperustan tai opintojen tieteellisen suuntautuneisuuden. Tutkinnon antava korkeakoulu vastaisi edelleen sekä lakisääteisesti että myös käytännössä maineellaan antamansa opetuksen tarkoituksenmukaisesta sisällöstä ja laadusta.

Opetuksen toteuttaminen yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa ei saa sekoittaa kenenkään käsitystä siitä, missä korkeakoulussa tai mitä tutkintoa hän opiskelee. Korkeakoulun olisi opetusta hankkiessaan noudatettava hyvää hallintoa, mikä tarkoittaisi opetusyhteistyön osalta opiskelijoiden ja opiskelijaksi hakeutuvien oikeutettujen odotusten suojaamista. Oikeutettuja odotuksia voi liittyä esimerkiksi tutkinnon ja opetuksen sisältöön ja sijaintipaikkaan sekä opetuskielen. Odotukset voivat perustua lainsäädäntöön sekä korkeakoulun aiempaan toimintaan ja korkeakoulun tulevasta toiminnastaan antamiin tietoihin. Yliopiston tulisi laatia tutkintosääntönsä, opetussuunnitelmansa ja opiskelijarekrytoinnissa käytettävä materiaalinsa siten, että jo opiskelijoiksi hakeutuvilla olisi tosiasiallinen mahdollisuus saada selkeä ja riittävä kuva tulevan tutkintonsa sisällöstä ja opetuksen keskeisistä toteutustavoista. Tiedot opetusjärjestelyistä ja erityisesti opetuksen sijaintipaikkaa koskevista muutoksista tulisi antaa opiskelijoille riittävän varhain. Opiskelijoiden yhdenvertaiseen kohteluun liittyen opetusta hankkiva ja opetusta antava korkeakoulu vastaisivat yhdessä siitä, että opetus toisessa korkeakoulussa ei heikennä opiskelijan asemaa korkeakoulujen opiskelijoilleen tarjoamien palveluiden osalta.

Kuten edellä todetaan, ehdotuksen arvioidaan parantavan korkeakoulujen opetussuunnittelun tasoa. Tutustuminen jo opintojen yhteydessä myös toisen korkeakoulun ja korkeakoulusektorin opiskelijoihin ja opetuskulttuuriin on omiaan valmistamaan opiskelijoita työelämään, jossa tällaiset kohtaamiset ovat tärkeitä.

Opetusyhteistyötä koskeva lakiesitys ei kysyjän epäilemällä tavalla perustu vain paikallisiin (Tampere) tarpeisiin tai valmisteluun. Ehdotusta on valmisteltu huolellisesti ja pitkään. Asia on ollut korkeakoulujen sisäisessä keskustelussa viimeistään kielenopetusyhteistyötä koskeneen lakimuutoksen (562/2016) lausuntokierroksesta lähtien. Nyt käsillä olevan esityksen valmistelun aikana opiskelijajärjestöjä on kuultu toistuvasti opetus- ja kulttuuriministeriössä ja muissa yhteyksissä. Ministeriö on järjestänyt aiheesta myös avoimen keskustelutilaisuuden, jossa ehdotus sai myös lausuntopalautteesta ilmenevän laajan kannatuksen. Suomen korkeakoulut ovat erittäin vahvasti ehdotuksen kannalla. Kaikki esitysluonnoksesta lausunnon antaneet korkeakoulut (13 yliopistoa ja 17 ammattikorkeakoulua) kannattavat ehdotusta.

Opetusyhteistyötä koskevan ehdotuksen vaikutuksia seurataan osana korkeakoulujen ohjausprosessia. Ohjausprosessin ytimen muodostavat korkeakoulun ja opetus- ja kulttuuriministeriön välinen sopimusmenettely, jossa ministeriö ja korkeakoulu sopivat määrävuosiksi kerrallaan korkeakoulun toiminnalle asetettavista koulutus- ja tiedepolitiikan kannalta keskeisistä määrällisistä ja laadullisista tavoitteista sekä niiden toteutumisen seurannasta ja arvioinnista. Ministeriöllä on lisäksi tiivis vuorovaikutus ohjattavien korkeakoulujen kanssa ympäri vuoden. Korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon seminaareissa kaksi kertaa vuodessa käsitellään ja keskustellaan tärkeimmistä korkeakoulutuksen ohjaukseen ja rahoitukseen liittyvistä asioista. Lisäksi ministeriö tapaa säännöllisesti yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen johtoa sekä hallitusten pu-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 203/2017 vp

heenjohtajia. Sopimuskauden aikana ministeriö toteuttaa koko päivän kestävä vierailut jokaiseen korkeakouluun. Lisäksi järjestetään ministeriön ja korkeakoulujen välisiä alueellisia tapaamisia. Korkeakoulut ovat velvollisia toimittamaan opetus- ja kulttuuriministeriölle sen määräämät koulutuksen ja tutkimuksen arvioinnin, kehittämisen, tilastoinnin ja muut seurannan ja ohjauksen edellyttämät tiedot. Opetus- ja kulttuuriministeriö tuottaa näistä tiedoista tilastoja ja tilastoanalyyskejä korkeakoulujen ohjauksen tarpeisiin. Näin tuetaan korkeakoulujen tietoon perustuvaa johtamista.

Helsingissä 13.6.2017

Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen